

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. An in Eucharistiâ maneat panis & simul cum Corpore & Sanguine Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Qu. II. An in Eucharistia sit realiter corpus & Sang. Christi. 273

quod explicationem verborum Christi. Quamvis in omnes pariter quadret illud Aug. l. 3. de doct. Christ. c. 10. Si animum preoccupavit alicujus erroris opinio quidquid aliud assererit Scriptura, figuratum arbitrantur.

QUÆSTIO II.

An in Eucharistia maneat panis & vinum simul cum corpore & Sanguine Christi?

AFFIRMAVIT aliquando Berengarius, indeque sibi sui que similibus Impanatoris nomen conquisivit. Eundem errorem admittit Lutherus l. de Corp. & Babyl. c. De Eucharistia. addens tamen neutram partem hujus controversiæ ad fidem pertinere. Juxta quos proinde Christus in venerabili Sacramento impanaretur seu sub pane poneretur, non autem sub solis specibus panis.

Verum fides Catholica asserit substantiam panis & vini destrui, & in Corpus ac Sanguinem Christi converti seu transsubstantiari. Ita definitum est in Concilio Romano sub Gregorio VII. & postmodum in Lateranensi & refertur c. Firmiter de sum. Trin. ubi primum usurpata fuit vox, Transsubstantiatio, licet res antea fuerit credita, & similibus vocibus, ut Transmutationis, Conversionis &c. etsi non tam expresse significativis, explicata, ut fuse ostendit Bellarm. l. 3. De Eucharistia c. 20. & 21. Idem postea definit Concilium Constantiense, deinde Florentinum, Novissime & clarissime Tridentinum sess. 13. can. 2. his verbis: Si quis dixerit in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis & vini, unã cum corpore & sanguine Domini nostri Jesu Christi, negaveritque mirabilem illam & singularem conversionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis & vini, quam quidem conversionem Ecclesia Catholica aptissime transsubstantiationem appellat; anathema sit.

Patet etiam hæc Veritas ex antiquis Patribus: quos longã serie refert Bellarm. sup. c. 20 & alii. Cyrillus Jerosolymitanus Catech. 4. Mystagogicã: Aquam (inquit) aliquando mutavit in vinum; & non erit dignus, cui credamus, quod vinum in sanguinem transmutavit? Paulo infra: Sub specie panis datur tibi corpus, & sub specie vini datur tibi sanguis. Et rursum infra: Hoc sciens & pro certissimo habens, panem hunc, qui videtur à nobis, non esse panem, etiamsi gustus panem esse sentiat &c. Cyrillus Alexandrinus Epist. ad Callistrum (teste Bellarmino sup.) ait: Ne horremus carnem & sanguinem apposita sacris altari-bus, condescendens Deus nostris fragilitatibus in-fuit oblati vim vitæ, convertens ea in veritatem propriæ carnis &c. Denique Damascenus l. 4. de fide c. 14. Quomodo naturaliter panis

per cibum & vinum & aqua per potum in com-edenti ac bibenti corpus & sanguinem immutan-tur, corpusque alterum sunt, atque à priori ipsius corpore diversum: sic propositionis panis ac vinum & aqua per sancti Spiritus invocationem & ad-ventum mirabili modo in Christi Corpus & Sanguinem veruntur, nec sunt duo, sed unum & idem. Alios vide apud Bellarminum supra.

Probatur insuper ex ipsis verbis consecrationis, quæ etsi ex vi significandi gram-maticali & speculativa, non omnino hunc sensum convincant (ut indicat Scotus dist. 11. q. 3. n. 14. & à nobis infra n. 35. amplius ostendetur) prout tamen ab Ecclesia intel-liguntur, & semper intellecta fuerunt, ha-bent hunc sensum, qui etiam planior & simplicior & magis proprius est: non enim tam proprie diceretur. Hoc est angelus, de-monstrato lapide, cui Angelus esset intime præsens, si lapis maneret in propria substan-tia. Et ratio est: quia accidentia sensibili-a, ratione quorum aliquid fit sensibile, ex-hibent illud, cum quo naturalem habent connexionem, & consequenter si panis maneret in sua substantia, pronomen hoc, ratione accidentium panis demonstraret potius panem, quam corpus Christi sub eis latens.

Dices I. Eucharistia sæpè in Scriptura ap-pellatur panis; ergo in ea manet panis. Resp. Neg. Conf. Vide dicta q. præced. n. 22.

Dices II. Gelasius l. 2. contra Eutichen in sine loquens de Eucharistia ait: Et tamen non desinit natura panis. Similia habet Chry-sostomus epist. ad Cæsarium Monachum. Resp. satis probabile esse, quòd nec liber ille sit Gelasii Papæ, sed alterius cujusdam Græci: neque epistola illa sit Chryso-stomi, sed cujusdam alterius Joannis Constantinopolitani; ut Multi & sentiunt & concludunt non le-vibus conjecturis. Deinde ibi nomine na-tura intelligitur virtus illa nativa acciden-tium panis & vini, quæ eisdem effectus cor-poraliter præstant, ac si ibi esset substantia ipsa panis & vini: sicut in pluribus mixtis dicimus perseverare & manere naturam aquæ, terræ vel ignis, si qualitates aquæ, terræ vel ignis ibi permanerent. Simili modo, im-mo multò clarius loquitur Theodoretus Dialogo 1. sub initium de solis accidentibus sensibili-bus, ut satis colligitur ex contextu.

Ex dictis generalibus Conciliorum & Patrum rejicitur error illorum, qui suppo-nunt non converti panem & vinum secun-dum eam partem, quæ sumenda est à pecca-tore. Qui insuper clarè confutantur ex Apo-stolo 1. ad Cor. 11. ubi supponit corpus Do-mini etiam sumi à peccatore, dicens: Qui manducat & bibit indigne, judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini &c. Quod etiam expresse docent Patres & Concilia. Unde similiter refutatus manet error alio-rum, qui putabant redire substantiã panis & vini, quãdo Eucharistia sumitur ab indignis. Ex

Insinuata est in Scrip-tura.

32. Objectiones Lutherana-rum.

Naturam panis quo sensu manda-ra quidam veteres di-xerunt.

33. Panis con-vertitur etiam secun-dum eam partem qua sumenda est à peccatore.

Necredit na-tura panis quando à sa-li sumitur.

*Inter panem
& corpus
Christi non
est unio hy-
pothetica.*

*Vii nec inter
panem &
verbum di-
vinum.
Nec remanet
materia pa-
nis infor-
mans ab
anima
Christi.*

*Neque exi-
stentia sub-
stantia pa-
nis.
Sed sola spe-
cies seu ac-
cidentia jux-
ta Tridenti-
num.*

*34.
An substan-
tia panis &
vini desinat
per annihila-
tionem.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

*Quodlibet
3. 1. 1. 1.*

Ex dictis etiam refutatae manent quorundam Catholicorum opiniones vel potius errores. In primis quidam Joannes Parisiensis voluit (ut refertur) inter panem & corpus Christi intercedere unionem hypostaticam. Rupertus Abbas Tuitiensis (quem tamen Nonnulli excusant) existimasse refertur unionem hypostaticam intercedere inter panem & Verbum divinum immediate. Durandus dist. 11 q. 3. dixit, remanere materiam panis, & informari animam Christi, atque ita panem mutari in Corpus Christi, sicut alimentum convertitur in alitum. *Bannes 1. p. q. 4. art. 2. dist. 2.* putat saltem probabile, quod maneat existentia substantiae panis, & per illam accidentia existant post consecrationem. Quae omnes opiniones facile possent particulatibus rationibus refelli: sed quia per se absurdae sunt; sufficient nobis verba Tridentini supra definitis, *Pieri conversionem totius substantiae panis & vini, manentibus dumtaxat speciebus.*

Petes I. An substantia panis & vini destruat hinc per annihilationem? Resp. esse meram questionem de modo loquendi, in qua *Normales* & alii, quibus favet *Scotus* sic loquuntur, nec improbabiler, ut *Lesius* q. 75. art. 3. & passim alii oppositum loquendi modum am lectentes fatentur: quidquid *Scotus* dist. 9. q. 2. art. 4. opinioni adstruente annihilationem censuram erroris inepte apponat. Ratio hujus opinionis est, quod nihil omnino substantiae panis & vini maneat, adeoque videatur annihilari. Ob quod eidem, si reproduceretur, conveniret proprie creatio; creationi autem opponitur annihilatio.

Oppositus tamen loquendi modus videtur communiter receptus, & hoc titulo praerendus. Juxta quem non est hic proprie annihilatio, eo quod juxta communem conceptum de ratione annihilationis fit, ut desitio rei sistat in non esse, nec ordinetur ad ulterius esse vi actionis per quam vel propter quam fit. In praesenti autem desitio panis etsi fiat immediate per subtractionem influxus conservativi, fit tamen ad hoc, ut sub aliquo communi remanente, scilicet sub speciebus, succedat Corpus & Sanguis Christi per veram conversionem, idque vi ipsius actionis (sive physice sive moraliter) qua ponitur Corpus & Sanguis Christi; adeoque desinit hic substantia panis & vini per conversionem, & non per meram annihilationem. *Scotus* denique hunc loquendi modum absolute non rejicit, sed solum qualiter prior sustineri posset, subtilissime arguit, ut videre est quodlib. 10. s. De tercio principali, & praecipue 4. d. 1. 1. q. 4.

*35.
An & quo
sensu veris-
simè possit
propositio:*

Petes II. An non destructa substantia panis, posset aliquo sensu vera esse propositio, *Hoc est Corpus meum*? Resp. Aff. Primo, quia etsi divinitus accidentia panis fuissent primo

producta sine substantia, & sub eis poneretur Christus, verissime diceretur, hoc est Corpus Christi. Secundò id ipsum verè diceretur, si substantia praevia penis insensibiliter aliò transferretur, ibidem à Deo conservanda. Tertio, quia etsi panis remaneret simul cum corpore Christi sub eisdem accidentibus sensibilibus, adhuc speculative posset quis demonstrando dicere, Hoc est Corpus Christi, adeoque Christus ipse asserere, Hoc est Corpus meum. Qui sensus dicitur speculativus, eo quod nil efficiat, sed objectum supponat, & locum habeat, etiam consecratione peracta. Estque verus: nam etsi falsum esset, quod panis sit corpus Christi, non foret tamen necesse, per *ly Hoc* demonstrari panem. Quamvis enim is conaturalius demonstraretur, veluti substantia naturaliter connexa, & velut imbuta propriis suis accidentibus, quando aliunde non colligitur aliud demonstrari: posset tamen per praedicatum aut circumstantias *ly Hoc* determinari ad aliquid aliud demonstrandum, puta ipsamet accidentia, dicendo v. g. Hoc est albedo: adeoque etiam ad demonstrandum substantiam Corporis Christi, institutione supposita, poterit sufficienter per praedicatum aut circumstantias determinari.

Nec refert, quod tali casu Corpus Christi non foret contentum totale: nam etiam panis non foret contentum totale, & tamen posset per *ly Hoc* simpliciter demonstrari. Similiter ergo poterit, id exigente conditione praedicti, simpliciter demonstrari alia substantia pariter contenta, ut sensus sit: Contentum sub hoc pane, vel sub hac re est Corpus meum. Solet ad hoc confirmandum à Nonnullis allegari simile burse continetis ex parte aurum, & ex parte argentum: nam rectè dicitur, quod contentum in burse sit aurum, quantumvis simul contineatur argentum. Sed alii hinc potius contentum oppositum: eo quod non rectè dicitur simpliciter, Hoc est aurum, sed, Hoc est partim aurum, partim argentum. Quod etsi concederetur, non obviaret praedictis magis, quam ei quod omnes admittunt, scilicet, casu quo maneret panis cum corpore Christi, adhuc simpliciter dici posset, Hoc est panis. Disparitas itaque est, quod aurum & argenteum solum inadaequate contineantur secundum diversas partes seu spatia inclusa in corpore continente.

Dices: *Trid. sess. 13. c. 4.* ait: *Quoniam Christus Corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, verè esse dixit, ideo persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, conversionem fieri totius substantiae panis &c.* adeoque non manere panem, prout conversio exigit. Resp. *Trid. de sinum solum velle, quod etsi alii sensus esse seu dari grammaticaliter possent, Ecclesia tamen à Deo edocta ex illis verbis hunc sensum conversivum elicuerit. Neque est novum aut mirum, quod Concilia, ex verbis*

his accepta occasione, inferant seu eliciant sensum, praesertim magis obviu & connaturalem, etsi ipsa alioquin alium sensum pati possent. Probat sensus obviu est conversivus, quo scilicet verba Christus protulit de pane faciendū Corpus suum. Quamvis id non obstat alteri sensui speculativo: immo nec pratico, quo fecisset sub pane esse corpus suum, ut indicat Scotus d. 11. q. 3. n. 5. 10. & 15. ubi concludit: *Dico, quod eo spiritu exposte sunt Scripturae, quo condite. Et ita supponendum est, quod Ecclesia Catholica eo spiritu exposuit, quo tradita est nobis fides, Spiritu scilicet veritatis edocta: & ita hunc intellectum eligit, quia verus est. Non enim in potestate Ecclesia fuit, facere istud verum vel non verum, sed Dei instituentis: sed intellectum à Deo traditum Ecclesia explicavit directa in hoc, ut creditur, Spiritu veritatis. Quo quid magis verè & Catholicè dici potuisset à Doctore subtili? Cui proinde falsò imponit Sotus d. 9. q. 2. ar. 4. quod asserat Ecclesiam accepisse transubstantiationem à Doctribus.*

QUESTIO III.

An totus Christus sit in hoc Sacramento?

Dico I. In hoc Sacramento, & quidem in qualibet specie est totus Christus secundum Corpus, Sanguinem, Animam & Divinitatem. Est de fide ex Concilio Constantiensi sess. 13. Florentino in Decreto Eugenii, Trid. sess. 13. c. 16. & 3. Patres pro hac veritate videri possunt apud Bell. l. 4. de Euch. c. 21. Ratio est: quod praedicta omnia habeant quandam unionem inter se in caelo, & spectent ad Christi integritatem, & consequenter non possint, aut saltem non deceat ea poni separatim in Sacramento. Confirmatur ex Apostolo dicente, ad Rom. 6. Christum non mori amplius; censeretur autem mori vel esse mortuus in Sacramento, si in eo esset corpus sine sanguine & anima.

Hinc sequitur omnem illam & solam substantiam Christi poni in Sacramento, quam habet sibi unitam in caelo, non autem quam aliquando habuit in hoc mundo, v.g. partes per calorem naturalem absumptas, & sanguinem aliquando effusum ac non resumptum: nec etiam humores excrementitios, qui non sunt in corporibus gloriosis. Neque etiam vestes, quibus tempore ultimae cenae erat indutus, fuerunt in Sacramento, quod tunc dedit Apostolis; quia cum corpore Christi non habebant unionem, nec spectabant ad Christi integritatem.

Dico II. Etiam accidentia absoluta à loco quae Christus habet in caelo, habet in hoc Sacramento. Unde est in hoc Sacramento cum omni sua scientia, gratia &

gloria, ceterisque donis ornatus, sicut in caelo. Probat: nam quod anima & divinitas ponantur in hoc Sacramento, fundat Tridentinum in naturali connexionione, qua copulantur corpori Christi in caelo: atqui est etiam naturalis connexio inter Christum & praedicta accidentia, & aliunde nihil obstat: ergo etiam sunt in hoc Sacramento. Deinde cum definiat Concilium contineri integrum Christum; patet contineri etiam accidentia, sine quibus Corpus substantiale naturaliter nequit existere. Confirmatur: quia replicato subjecto replicantur connaturaliter accidentia independentia à loco; immo juxta Nonnullos absolutè replicari debent. Aliud est de ubi, aliisque dicentibus ordinem ad certum locum: haec enim nequeunt concomitanter in Sacramento poni, sicut (quod ordinariè supponitur) ob essentialem dependentiam à loco, nequeunt replicato subjecto replicari.

Dico III. Ex vi verborum sub speciebus panis est solum Corpus, sub speciebus vini solus Sanguis: reliqua autem ad sunt sub illis per naturalem solum concomitantiam. Ita omnes Theologi cum Trident. c. 3. Probat: quia illud ponitur vi verborum, quod per ipsa verba significatur (Sacramenta enim & formae Sacramentorum praecise efficiunt id quod significant) sed forma consecrationis panis tantum significat corpus, & forma calicis tantum sanguinem: ergo ista sola ponuntur vi verborum respective. Quamvis igitur occasione verborum Deus se determinet ad ponendum sub utraque specie totum Christum; id tamen non facit immediate vi significationis verborum, sed vi naturalis connexionis & concomitantiae, qua illae partes copulantur inter se. Unde si in naturali Christi praesentia quaedam separarentur v.g. à corpore, poneretur similiter in Sacramento corpus ab illis separatim. Ideoque si in triduo mortis Christi fuisset facta consecratio panis & vini, vel species antea consecratae, isto triduo fuissent conservatae, fuisset tunc sub speciebus panis corpus mortuum, seu absque anima & sanguine effuso atque à corpore separato, sed cum divinitate, utpote corpori etiam tunc unita; sub speciebus autem vini solus sanguis cum divinitate, absque anima, atque etiam corpore, si hoc fuerit planè exangue.

Unde colligitur sub speciebus panis & vini consecratis existere divinitatem, non vi verborum consecrationis, utpote divinitatem non significantium, sed per concomitantiam, seu (ut loquitur Trident. sess. 13. c. 3.) propter admirabilem illam eius cum corpore & anima unionem. Immo etiam Pater & Spiritus sanctus adsunt ibidem per concomitantiam, etsi magis mediatam, ratione identitatis in natura & circumfessionis cum Filio, aded ut quamquam divinitas aut tota Trinitas

co. v. g. scientiam, gratiam, gloriam &c.

39. Ex vi verborum ponitur sub specie panis corpus, sub specie vini sanguis: cetera per concomitantiam.

40. Unde divinitas adest per concomitantiam. Immo tota Trinitas.

non